

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Solvuntur objectiones

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

quantum ad primam partem, est evidens, Deus enim cum omni proprietate est causa creaturarum. Probatur verò quantum ad secundam, ratione quam innotuit D. Thomas quæst. 12. de verit. art. 4. Speculum accipit species à rebus representatis: Deus autem rerum species continet, non per resultantiam ex illis, sed ante illas à se: Ergo propriè speculum creaturarum non est, sed tantum metaphoricè, quatenus cum speculo convenit in representando distinctè & in particulari objecta quæ in ipso representantur. Et in hoc sensu intelligendus est Augustinus, cum libro citato de videndo Deo, docet creaturas cognosci in Deo, velut in speculo.

Respondent alii. Quòd quavis creatura possibile in essentia divina tanquam in causa cognoscantur, cognitionem tamen omnium possibilium in divina essentia cognita, non esse, nec inferre comprehensionem intensivam illius, sed tantum extensivam: licet autem implicet divinam essentiam intensivè comprehendi ab intellectu beato; non tamen ab illo comprehendi extensivè, neque id Scripturæ vel SS. Patribus dissonum est.

Verum hæc solutio quam ex Aureolo apud Capreolū desumpserunt Recentiores, vim rationis D. Thomæ nõ infringit: licet enim (ut rectè observavit Ferrarientis, contra Gent. c. 56.) ex cognitione omnium possibilium in seipsis, tantum inferatur cognitio perfectissima causæ extensivè; tamen nõ stat cognitio omnium in essentia divina, ita ut essentia sit ratio cognoscendi, absque eo quòd illa cognoscatur, quantum cognoscibilis est extensivè, ac proinde comprehendatur. Sicut non stat cognosci in principio omnes conclusiones virtualiter in illo contentas, & illud non cognosci, quantum cognoscibile est, etiam intensivè.

Confirmatur: Non potest penetrari virtus infinita, & infinitè participabilis, sine infinita claritate & intensione. cum hæc sola sufficiat ad penetrandum omnem modum quò virtus illa infinita participabilis est; tantò liquidè majus seu intensius lumen gloriæ requiritur, quantum plures creaturæ possibile in divina essentia & omnipotentia cognoscuntur: Ergo ad exhibendam & penetrandam infinitam rerum possibilium, quæ in Dei essentia & potentia latent, collectionem, lumen gloriæ infinitè intensum requiritur. Unde D. Thomas hic art. 7. ex eo probat impossibile esse Deum comprehendi ab intellectu creato, quòd lumen gloriæ creatum, in quocumque intellectu creato receptum, nõ possit esse infinitum.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Obijciens primò: Quidquid Deus potest facere, est minus quam ipse Deus, subindeque facilius potest à beatis cognosci: Sed Deus potest videri, & de facto videtur à beatis: Ergo à fortiori tota rerum possibilium collectio potest à beatis in verbo cognosci.

Respondeo quòd licet omnium possibilium cognitio extra verbum sit quid minus, quam ipse Deus, ut cognoscibilis; omnium tamen possibilium collectio, non ut in se cognoscenda, sed ut cognoscenda in verbo, non est quid minus quam ipse Deus, in ratione intelligibilis; quia prout sic, ipsius Dei intelligibilitate intelligibilis constituitur. Solutio est D. Thomæ hic art. 8. ubi sibi hoc argumentum objicit: Qui intelligit quod est majus, potest intelligere minima, ut dicitur 3. de anima: Sed omnia quæ Deus facit vel facere potest, sunt minus, quam ejus essentia: Ergo quicumque in-

tellegit Deum, potest intelligere omnia quæ Deus facit, vel facere potest. Et sic respondet: Ad tertium dicendum, quòd licet majus sit videre Deum, quam omnia alia: tamen majus est videre sic Deum, quòd omnia in eo cognoscantur, quam videre sic ipsum, quòd non omnia, sed pauciora, vel plura cognoscantur in eo. Iam enim ostensum est, quòd multitudo cognitorum in Deo, consequitur modum videndi ipsum, vel magis perfectum, vel minus perfectum.

Obijciens secundò cum Durando: Intellectus creatus clarè videns Dei essentiam, necessariò videt in ipsa, omnia quæ naturaliter representantur: Sed essentia divina representat naturaliter omnes creaturas possibile: Ergo intellectus creatus clarè videns Dei essentiam, in ea cognoscit omnes creaturas possibile. Major videtur certa, Minor verò sic ostenditur. Divina essentia representat creaturas possibile, ut causa, ratione omnipotentia, ut habentis virtutem productivam, non verò ut actu producentis: Seu vis productiva naturaliter illi convenit: Ergo naturaliter representat omnes creaturas possibile.

Respondeo distinguendo Majorem: Necessariò cognoscit omnia quæ divina essentia naturaliter representat intellectui creato ipsam vidente, concedo Majorem. Omnia quæ naturaliter representat intellectui divino, non verò ipsi intellectui creato, nego Majorem, & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam.

Explicatur solutio: Licet essentia divina, quantum est de se, possit omnia possibile representare, & de facto ea representet intellectui divino cui unitur adæquatè, ea tamen non representat nec representare potest intellectui beatorum, quia est impedimentum ex parte intellectus creati, nimirum limitatio activitatis, & luminis, juxta cujus proportionem unitur divina essentia in ratione speciei, & in ratione objecti; unde ut ipsi adæquatè, & ut representans totam collectionem rerum possibilium uniretur, requireretur lumen gloriæ infinitè intensum, quòd in intellectu creato & finito recipi nequit, cum inter perfectivum & perfectibile nequeat esse proportio. Unde, ut supra dicebamus, D. Thomas hic art. 7. probat nullum intellectum creatum posse Deum comprehendere, quia lumen gloriæ creatum, in quocumque intellectu creato receptum, non potest esse infinitum.

Obijciens tertio: Si beati non possent in verbo omnia possibile cognoscere, maximè quia Dei essentiam & omnipotentiam comprehenderent: Sed ex cognitione omnium possibilium in verbo, non rectè inferitur comprehensio divinæ essentia & omnipotentia: Ergo &c. Major continet præcipuum fundamentum nostræ sententia, Minor verò, in qua est difficultas, probatur primò, Beati cognoscunt terminum adæquatam potentia generativæ Patris, nempe Filium ab illo productum, & tamen talem potentiam non comprehendunt: Ergo similiter licet terminum adæquatam omnipotentia Dei, totam scilicet collectionem rerum possibilium cognoscerent, illam tamen propterea non comprehenderent.

Secundò, Anima Christi videt in verbo omnia quæ Deus cognoscit per scientiam visionis, ut docet D. Tho. 3. p. quæst. 10. art. 2. ad 2. & tamè talem scientiam non comprehendit: Ergo similiter, quamvis videt in verbo omnes creaturas possibile, divinam omnipotentiam, vel scientia simplicis intelligentia non comprehenderet.

Tertio, Beati, de absoluta potentia, possunt cognoscere

gnoscere omnia possibilium extra verbum, & in seipsis, ut dicemus §. sequenti; & tamen Deum comprehendere nequeunt; ut supra ostensum est: Ergo ex cognitione omnium possibilium non recte inferitur Dei comprehensio.

68 Respondeo concessa Majori, negando Minorem, & ad primam ejus probatorem nem dicendum est, ad comprehendendam aliquam virtutem aut potentiam, non sufficere attingere quomodo cūque terminū ejus adæquatam, sed requiri quoddam modo & rationes, quæ ad ipsum pertinent: unde licet beatus videndo Verbum Divinum, videant terminum adæquatam potentia generativa Patris; quia tamen illum non vident adæquatam, & penetrando omnem ejus eminentiam, omnesque rationes cognoscibilitatis, quæ sunt in ipso (qualis est v. g. ratio ideæ & exemplaris omnium creaturarū existentium, futurarum, & possibilem, quam habet ex vi suæ originis) potentiam generativam Patris æterni a quo procedit, non comprehendunt. Si autem beatus videret omnes creaturas posibles in verbo, adæquatū terminum divinæ omnipotentia cognosceret adæquatam, & quantum ex natura sua cognoscibilis est: quod patet ex eo quod Deus aliquid amplius de sua potentia non potest cognoscere, alioquin falsa esset ejus cognitio, cum ultra collectionem omnium possibilem non refter nisi impossibile.

Ad secundam, concessa Antecedente, nego Consequentiam, & paritatem. Ratio disparitatis est quia creature existentes, aut futurae, non sunt terminus adæquatam scientia visionis, cum per eandem scientiam plures alias Deus possit producere, & videre, collectio verò creaturarum possibilem est terminus adæquatam divinæ omnipotentia, cum ultra illam nihil aliud possit à Deo produci nec cognosci ut possibile, per scientiam simplicis intelligentia.

Ad tertiam dicendum, quod licet ex cognitione omnium possibilem extra verbum, non recte inferatur Dei comprehensio, bene tamen ex cognitione illorum in verbo, seu in essentia divina ut in causa. Ratio verò discriminis evidens est, si enim omnia possibilium videntur in verbo cognoscuntur in illo ut in causa, & principio à quo derivantur, & ita virtus productiva ipsius adæquatam cognosceretur, si autem extra verbum, & in seipsis cognosceretur, licet videretur totū quod Deus potest producere, materiter, & in se, non tamen in suo principio & causa, & ut derivatur à virtute sui productiva; & ita ipsa virtus productiva non videretur, licet videretur res quæ esset terminus ejus: dū autem virtus productiva causa non videtur, ipsa causa non comprehenditur, ut magis patebit ex dicendis articulo sequenti.

Alia argumenta quæ contra istam conclusionem fieri possunt, proponuntur & solventur in Tractatu de Incarnatione, cum agemus de scientia beata animæ Christi. Unde ad hunc locum Lectorem remittimus, ut plenior hujus difficultatis resolutionem habere possit.

§. III.

Alia difficultas expeditur.

Dico secundò: Non implicat totam possibilem collectionem extra verbum quidditative cognosci.

69 Probatum primò ex D. Thoma quæst. 20. de verit. art. 5. ubi docet anima Christi non cognoscere per scientiam beatam omnia possibilem, & in contrarium sibi primò hoc argumentum objicit: *Quicumque scit majus, potest scire minus: Sed Deus*

A est majus, quàm quidd quid potest facere: Ergo cum anima Christi cognoscat Deum, multò magis potest cognoscere, quidd quid Deus potest facere. Cui argumento sic respondet: Ad primum dicendum quod quidd quid Deus potest facere, est minus quàm ipse Deus, & facilius posset ab anima Christi cognosci, si anima Christi per se offerretur quidd quid Deus potest facere, sicut per se ei presentatur ipse Deus: nunc autem ea quæ potest facere Deus, non offeruntur anima Christi in seipsis, sed in verbo, & ideo ratio non sequitur. Ex quibus verbis manifestè colligitur, D. Thomam sentire, nullam esse implicanciam in hoc quod tota possibilem collectio extra verbum cognoscatur. Tum quia si id implicaret, non debuisset dicere, quod cognitio omnium possibilem extra verbum esse facilior cognitione Dei, sed quod esset impossibilis & repugnans. Tum etiã quia quod ab anima Christi de facto tota possibilem collectio non cognoscatur, reducit ad hoc quod ei de facto non offertur: At si omnium possibilem cognitio extra verbum contradictionem involveret, contentia cognitionis illorum in anima Christi, melius ad implicanciam seu impossibilitatem cognoscendi totam possibilem collectionem reduceretur, quam ad hoc quod de facto ei non represententur omnia possibilium collectivè: Ergo sentit D. Thomas, non implicare totam possibilem collectionem extra verbum cognosci.

B Probatum secundò conclusio, convellendo duo præcipua adversæ sententia fundamenta. Si cognitio omnium possibilem in seipsis, & extra verbum implicaret, maxime quia talis cognitio esset comprehensiva Dei, & infinita, utpote ad objecta infinita terminata: Sed neutrum tali cognitioni competeret: Ergo illa contradictionem non implicat. Major continet præcipuum fundamentum adversæ sententia; Minor verò quoad utramque partem suadet. Et in primis quod ex cognitione omnium possibilem extra verbum non sequatur Dei comprehensio, sic ostenditur. Comprehensio causa non inferitur, nisi ex cognitione suorum effectuum in ipsa, & ex ipsa; nisi enim isto modo cognoscatur, non cognoscitur causa, quantum cognoscibilis est, quod ad illius comprehensionem requiritur: Ergo cognitio omnium possibilem in seipsis nec est comprehensiva divinæ omnipotentia, nec illius comprehensionem infert.

C Quod verò talis cognitio non deberet esse infinita, probatur ex D. Thoma 3. p. quæst. 10. art. 3. ad 2. ubi docet scientiam cōprehensivam infiniti per essentiam, necessariò esse infinitam; infiniti verò aliter, v. g. multitudine, finiti tamen secundum essentiam, scientia non esse necessariò infinitam; sed quod scientia finita vel infinita sit, ex finitate vel infinitate proprii objecti: proprium autem objectum intellectus est quidditas sub ratione quidditatis; & ideo si quidditas est finita, quamvis habeat aliam infinitatem, scientia talis quidditatis non est necessariò infinita. Unde sic licet arguere: Sola cognitio infiniti secundum essentiam, est necessariò infinita, si comprehensiva sit: Sed omnium possibilem collectio non est infinita secundum essentiam: Ergo cognitio totius collectionis possibilem non est necessariò infinita.

D Confirmatur & magis illustratur hæc ratio, juxta D. Thomam citatum, omnia individua sub aliqua specie cōtenta, quantum vis sunt infinita, possunt cognosci per finitam cognitionem, quia cōveniunt in quidditate specifica, limitata, & finita; & juxta eundem S. Doctorem quæst. 20. de verit. art. 4.